

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

Υπόθεση Θ.Α.

Κατά

Ελλάδας

(Προσφυγή υπ'αρ. 13177/10)

Απόφαση

Στρασβούργο, 24 Απριλίου 2014

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν μερικές αλλαγές ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Θ.Α. κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), που συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Mirjana Lazarova Trajkovska, Πρόεδρος,

Λίνο-Αλέξανδρο Σισιλιάνο,

Ksenija Turković, Δικαστές

Και με την σύμπραξη του André Wampach, Αν. Γραμματέα Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο, την 1^η Απριλίου 2014,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση, που υιοθετήθηκε την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. 13177/10) που κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, ο Έλληνας υπήκοος κ. Θ.Α. («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο στις 23 Φεβρουαρίου 2010 βάσει του άρθρου 34 της Σύμβασης προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από τον κ. Π.Μηλιαράκη, Δικηγόρο, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση»), εκπροσωπήθηκε από τους πληρεξουσίους της, τον κ. Ι.Μπακόπουλο, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και τον κ.Δ.Καλόγηρο, Δικαστικό Πληρεξούσιο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 31 Αυγούστου 2011, η προσφυγή κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ**I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ**

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1958 και κατοικεί στο Παλαιό Φάληρο. Προσλήφθηκε ως δόκιμος δημόσιος υπάλληλος στο Γενικό Νοσοκομείο «Ασκληπιείο» Βούλας.

No Φ 092.22/2730

5. Με απόφαση της 5^{ης} Νοεμβρίου 1999, το υπηρεσιακό συμβούλιο του Νοσοκομείου διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων ήταν ανίκανος για μονιμοποίηση (απόφαση υπ' αρ. 3/5-11-1999). Στη συνέχεια, ο προσφεύγων απολύθηκε με την πράξη αρ. 27/18-11-1999 του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του Νοσοκομείου.

A. Πρώτη διαδικασία

6. Ο προσφεύγων άσκησε στις 8 Φεβρουαρίου 2000 αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατά των αποφάσεων αρ. 3/5-11-1999 και 27/18-11-1999.

7. Στις 2 Απριλίου 2001, το Συμβούλιο της Επικρατείας έκανε δεκτή την αίτηση ακυρώσεως και ακύρωσε τις αποφάσεις αυτές λόγω παραβάσεων ως προς τον τύπο (απόφαση αρ. 1185/2001). Η ημερομηνία καθαρογραφής της απόφασης δεν προκύπτει από τον φάκελο.

B. Δεύτερη διαδικασία

8. Με απόφαση της 20^{ης} Μαρτίου 2002, το υπηρεσιακό συμβούλιο του Νοσοκομείου επικύρωσε την απόφασή του αρ. 3/5-11-1999 και διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων ήταν ανίκανος για μονιμοποίηση (απόφαση αρ. 17/20-3-2002).

9. Στις 21 Μαΐου 2002, ο προσφεύγων άσκησε αίτηση ακυρώσεως κατά της απόφασης αρ. 17/20-3-2002 ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

10. Στις 14 Σεπτεμβρίου 2009, το Συμβούλιο της Επικρατείας απέρριψε την αίτησή του κρίνοντας ότι η επίμαχη απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη. Ειδικότερα, το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο παρατήρησε ότι οι διαδικαστικές προϋποθέσεις είχαν τηρηθεί και ότι είχαν ληφθεί υπόψη όλα τα αποδεικτικά στοιχεία (απόφαση αρ. 2581/2009). Η απόφαση αυτή καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε σύμφωνα με το πρωτότυπο στις 22 Ιανουαρίου 2010.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο Νόμος υπ' αρ. 4055/2012

11. Ο Νόμος υπ' αρ. 4055/2012 με τον τίτλο «δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια» τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012 Τα άρθρα 53 έως 58 του νόμου αυτού θεσπίζουν

No Φ 092.22/2730

μία νέας αποζημιωτική προσφυγή η οποία αποσκοπεί στη χορήγηση δίκαιης ικανοποίησης λόγω της αδικαιολόγητης παράτασης μιας διοικητικής διαδικασίας. Το άρθρο 55§1 ορίζει ότι:

«Η αίτηση δίκαιης ικανοποίησης ασκείται ανά βαθμό δικαιοδοσίας και εντός προθεσμίας έξι (6) μηνών από τη δημοσίευση της οριστικής απόφασης του δικαστηρίου, η οποία εκδόθηκε μετά από δίκη για την οποία ο αιτών παραπονείται ότι υπήρξε υπέρβαση της εύλογης διάρκειας αυτής. (...)».

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6§1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

12. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η διάρκεια των επίμαχων διαδικασιών παραβίασε την αρχή της «λογικής διάρκειας» όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6§1 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή (...) εντός λογικής προθεσμίας υπό δικαστήριο, (...), το οποίον θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, (...)»

13. Η Κυβέρνηση δεν υπέβαλε παρατηρήσεις.

A. Ως προς το παραδεκτό

14. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι μπορεί να επιληφθεί μίας υπόθεσης μετά από προσφυγή που θα ασκηθεί εντός έξι μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος έχει λάβει γνώση της οριστικής εθνικής απόφασης. Όσον αφορά την πρώτη διαδικασία κατά της οποίας στρέφεται ο προσφεύγων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η διαδικασία αυτή έληξε στις 2 Απριλίου 2001, δηλαδή σε χρονικό διάστημα άνω των έξι μηνών πριν τις 23 Φεβρουαρίου 2010, ημερομηνία άσκησης της παρούσας προσφυγής.

15. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η πτυχή αυτή της προσφυγής που αντλείται από τη διάρκεια της διαδικασίας είναι εκπρόθεσμη και θα πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35§§1 και 4 της Σύμβασης.

16. Επομένως, θα πρέπει να εξεταστεί η δεύτερη διαδικασία την οποία κίνησε ο προσφεύγων. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η πτυχή αυτή της αιτίασης δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35§3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης, ότι δεν αντίκειται σε κανένα λόγο απαραδέκτου. Επομένως, θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

1. Η υπό κρίση περίοδος

17. Η υπό κρίση περίοδος άρχισε στις 21 Μαΐου 2002 με την προσφυγή του προσφεύγοντος ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας και έληξε στις 22 Ιανουαρίου 2010, ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση αρ. 2581/2009 καθαρογράφηκε και επικυρώθηκε. Επομένως, διήρκεσε πάνω από επτά έτη και επτά μήνες για ένα βαθμό δικαιοδοσίας.

2. Εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας

18. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διαδικασίας κρίνεται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υπόθεσης και με βάση κριτήρια που έχει θεσπίσει η νομολογία του Δικαστηρίου, και ειδικότερα την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, τη συμπεριφορά του προσφεύγοντος και των αρμοδίων αρχών, καθώς και το διακύβευμα της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί κατά Ελλάδα*, αρ. 50973/08, 21 Δεκεμβρίου 2010).

19. Το Δικαστήριο έχει εξετάσει επανειλημμένως υποθέσεις που εγείρουν θέματα παρόμοια με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης και διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης (βλ. προαναφερθείσα απόφαση *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί*).

20. Σημειώνει ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε καμία δυσκολία. Ακόμη περισσότερο, το Δικαστήριο δεν εντοπίζει κανένα στοιχείο που θα μπορούσε να θεμελιώνει ευθύνη του προσφεύγοντος στην παράταση της διαδικασίας. Έχοντας υπόψη του τη σχετική νομολογία του, θεωρεί ότι στην υπό κρίση υπόθεση η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας υπήρξε υπερβολική και δεν ικανοποιεί την απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

21. Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1.

II. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

22. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης για το ότι δεν υπάρχει πραγματική προσφυγή στην Ελλάδα για όποιον θέλει να παραπονεθεί για την υπερβολική διαδικασία της διαδικασίας. Επικαλείται το άρθρο 13 της Σύμβασης το οποίο ορίζει ότι:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη (...) Συμβάσει δικαιώματα και ελευθερίες παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων».

Ως προς το παραδεκτό

23. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 §3(α) της Σύμβασης. Σημειώνει επίσης ότι δεν αντίκειται σε κανένα λόγο απαραδέκτου. Επομένως θα πρέπει να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Ως προς την ουσία

24. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 13 καθιερώνει μια πραγματική προσφυγή ενώπιον εθνικής αρχής που να επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να παραπονεθεί για την παραβίαση της υποχρέωσης, που προβλέπεται από το άρθρο 6§1, να δικαστεί η υπόθεσή του εντός εύλογης προθεσμίας (βλ. *Kudla κατά Πολωνίας*, [GC], αρ. 30210/96, §156, CEDH 2000-XI).

25. Εξάλλου, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η ελληνική έννομη τάξη δεν προσέφερε στους ενδιαφερομένους μια πραγματική προσφυγή υπό την έννοια του άρθρου 13 της Σύμβασης που να τους επιτρέπει να παραπονεθούν για τη διάρκεια της διαδικασίας (βλ. μεταξύ πολλών άλλων, προαναφερθείσα *Βασίλειος Αθανασίου και λοιποί*, §§33-35).

26. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις 12 Μαρτίου 2012 δημοσιεύθηκε ο νόμος υπ' αρ. 4055/2012 για τη «δίκαιη δίκη και εύλογη διάρκεια αυτής» που τέθηκε σε ισχύ στις 2 Απριλίου 2012. Σύμφωνα με τα άρθρα 53 επ. του προαναφερθέντος νόμου, θεσπίστηκε μια νέα προσφυγή η οποία επιτρέπει στους ενδιαφερόμενους να παραπονεθούν για τη διάρκεια σε κάθε βαθμό της διοικητικής διαδικασίας εντός

No Φ 092.22/2730

προθεσμίας έξι μηνών από την ημερομηνία δημοσίευσης της σχετικής απόφασης. Ωστόσο, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι ο νόμος αυτός δεν έχει αναδρομική ισχύ και συνεπώς δεν προβλέπει μία τέτοια προσφυγή για τις υποθέσεις που έχουν ήδη ολοκληρωθεί πάνω από έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού.

27. Στην υπό κρίση υπόθεση, η απόφαση αρ. 2581/2009 του Συμβουλίου της Επικρατείας δημοσιεύθηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 2009, δηλαδή πάνω από έξι μήνες πριν την έναρξη ισχύος του νόμου υπ' αρ. 4055/2012. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο θεωρεί ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης λόγω του ότι, την εποχή των πραγματικών περιστατικών δεν υπήρχε στο εθνικό δίκαιο προσφυγή που να επιτρέπει στον ενδιαφερόμενο να πετύχει την κύρωση του δικαιώματός του να εξεταστεί η υπόθεσή του εντός εύλογης διάρκειας, υπό την έννοια του άρθρου 6§1 της Σύμβασης.

III. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΕΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΙΣ

28. Ο προσφεύγων επικαλείται τα άρθρα 6§1 και 17 της Σύμβασης και παραπονείται ότι οι διαδικασίες ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δεν ήταν δίκαιες.

29. Έχοντας υπόψη το σύνολο των στοιχείων που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο, και στο βαθμό που είναι αρμόδιο να κρίνει για τους ισχυρισμούς που προβλήθηκαν, το Δικαστήριο δεν εντοπίζει καμία ένδειξη παραβίασης των άρθρων 6§1 και 17 της Σύμβασης όσον αφορά το δίκαιο χαρακτήρα της επίμαχης διαδικασίας.

30. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35§§3(a) και 4 της Σύμβασης.

IV. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

31. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

32. Ο προσφεύγων ζητεί 50.000€ λόγω υλικής ζημίας. Ζητεί επίσης 50.000€ λόγω ηθικής βλάβης.

33. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές.

34. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υπάρχει αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και της επικαλούμενης υλικής ζημίας και απορρίπτει το αίτημα αυτό. Αντίθετα, θεωρεί ότι συντρέχει λόγος να επιδικάσει στον προσφεύγοντα 5.200€ λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

35. Ο προσφεύγων ζητεί επίσης 1.200€ για έξοδα και δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων. Για το σκοπό αυτό προσκομίζει τιμολόγιο υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο του στο οποίο αναφέρεται το ποσό των 600€.

36. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις αξιώσεις αυτές.

37. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της διαπιστωθείσας παραβίασης και των εξόδων και της δικαστικής δαπάνης που αιτείται ο προσφεύγων και απορρίπτει το αίτημα αυτό.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

38. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας επί του επιτοκίου διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπέζης, προσαυξημένου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή όσον αφορά τις αιτιάσεις σχετικά με την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας που ολοκληρώθηκε με την απόφαση αρ. 2581/2009 του Συμβουλίου της Επικρατείας και την απουσία εθνικής πραγματικής προσφυγής για το θέμα αυτό και απαράδεκτη για τα υπόλοιπα.

2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6§1 της Σύμβασης.

No Φ 092.22/2730

3. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 13 της Σύμβασης.

4. Αποφαίνεται

α) ότι το καθ' ου η προσφυγή κράτος θα πρέπει να καταβάλει 5.200€ (πέντε χιλιάδες διακόσια ευρώ) στον προσφεύγοντα, συν κάθε ποσό που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για την ηθική βλάβη

β) ότι από την εκπονή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα αυξάνεται με απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

5. Απορρίπτει το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης για τα περαιτέρω.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 24 Απριλίου 2014 σύμφωνα με το άρθρο 77§§2 και 3 του Κανονισμού.

André Wampach

Αν. Γραμματέας

Elisabeth Steiner

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο

Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα